

# ՅԱՆԿ ՆՈՒԹՈՑ

## ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

### ԱՍՏՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| Բաշ . . . . .                       | 17  |
| Լուսին . . . . .                    | 113 |
| Լուսնի և արևու խաւարմուկը . . . . . | 353 |

### ԲՆԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

|                              |               |
|------------------------------|---------------|
| Ելեքորաձոյլ պատկեր . . . . . | 129           |
| Ջրածին հեղուկ . . . . .      | 145           |
| Օդապարիկ . . . . .           | 240, 272, 290 |
| Նոր և օգտակար գիւտ . . . . . | 337           |

### ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| Լուսոյ գոյացութեանը վրայ ի՞նչ կարծեք-<br>ներ եղած են . . . . . | 5   |
| Ելեքորականութիւն . . . . .                                     | 49  |
| Ծովային փոսփորականութիւն . . . . .                             | 65  |
| Թաթառ . . . . .                                                | 82  |
| Լուսածին նկար . . . . .                                        | 177 |
| Լուսանկար . . . . .                                            | 178 |
| Ստուերատուն . . . . .                                          | 179 |
| Թմբրաձուկին ելեքորական գործարանը . . . . .                     | 209 |
| Օդային նոր երևոյթներ . Ա. Հիւսիսայգ . . . . .                  | 257 |
| Բ. Լուսաւոր երևոյթ մը . . . . .                                | —   |
| Գ. Շանթաքար . . . . .                                          | 258 |
| Օդաշարժ կառք . . . . .                                         | 289 |
| Ջերմաշարժ մեքենայ . . . . .                                    | 289 |
| Օդին յատկութիւնները . . . . .                                  | 322 |
| Ծովուն մակընթացութիւն ու տեղատուութիւնը<br>վրայ . . . . .      | 369 |

### ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| Բրածոյ կենդանեաց ոսկորներ . . . . . | 18  |
| Հողերու գասաւորութիւն . . . . .     | 33  |
| Երրորդական հողեր . . . . .          | 81  |
| Ոտնատեղի կենդանեաց . . . . .        | 193 |
| Անձրեկ կաթիլներ . . . . .           | 194 |

### ՀԱՆՔԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

|                     |     |
|---------------------|-----|
| Քարացումն . . . . . | 161 |
| Փլաթին . . . . .    | 183 |
| Ամիանտ . . . . .    | 305 |

## ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

|                                       |            |
|---------------------------------------|------------|
| Կենդանեաց բաժանումը . . . . .         | 36, 70, 97 |
| Նապաստակ և ճագար . . . . .            | 66         |
| Դեղձանիկի տեսակ թռչուններ . . . . .   | 102        |
| Ադամաթուզ . . . . .                   | 130        |
| Անանաս . . . . .                      | 132        |
| Հաւի տեսակ ընտանի թռչուններ . . . . . | 146        |
| Սիրամարդ . . . . .                    | 148        |
| Քաբառ . . . . .                       | 163        |
| Ջրշուն . . . . .                      | 180        |
| Վամփիռ . . . . .                      | 194        |
| Գայլ . . . . .                        | 219        |
| Արագիլ . . . . .                      | 211        |
| Աքաղաղ ու Հաւ . . . . .               | 225        |
| Թափիր . . . . .                       | 228        |
| Պանիրան ծառը . . . . .                | 245        |
| Շուն . . . . .                        | 258, 292   |
| Ճանճորսակ . . . . .                   | 322        |
| Մաշկաթե . . . . .                     | 338        |
| Ծառակեաց . . . . .                    | 355        |
| Պիւթոն օձ . . . . .                   | 371        |

## ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

### ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

|                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Տղոց կրթութեանը համար հարկաւոր գիտե-<br>լքներ . . . . .                                                  | 22  |
| Առաջին կարգի դպրատուններուն որչափ<br>հարկաւոր է կարգով կանոնով առաջ եր-<br>թալը . . . . .                | 24  |
| Ընդհանրապէս սորվեցնելու ոճին վրայ . . . . .                                                              | 25  |
| Թէ որչափ հարկաւոր է դաստիարակի մը<br>տղոց սիրտը շահել . . . . .                                          | 54  |
| Ո՛րչափ հարկաւոր է որ տղոց սորվելիքը ի-<br>րենց համար պարզ, գիւրդմաց ու զուար-<br>ճալի ըլլայ . . . . .    | 104 |
| Թէ ինչպէս պէտք է տղոց գիր ձանձնալը սոր-<br>վեցնել . . . . .                                              | 165 |
| Թէ ինչպէս պէտք է տղոց հեգեղ սորվեցը-<br>նել . . . . .                                                    | 213 |
| Մանր տղոց մարմնոյն վրայ ընելու խնամք-<br>ներ . . . . .                                                   | 245 |
| Մանր տղոց դպրատուն . . . . .                                                                             | 325 |
| Թէ բարի վարքը և բարեպաշտութիւնը դաս-<br>տիարակի մը ամէն կատարելութիւններուն<br>հիմը պիտի ըլլան . . . . . | 339 |

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

|                                        |        |
|----------------------------------------|--------|
| Խօսակցութիւն Ստրկի վրայ . . .          | 53, 85 |
| — Եկամտի վրայ . . .                    | 133    |
| — Հարստութեան վրայ . . .               | 225    |
| — Հարստութեան և աղքատութեան վրայ . . . | 277    |
| — Հարստութեան ու բերքի վրայ . . .      | 357    |

ԵՐԿԻՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

|                                                                |          |
|----------------------------------------------------------------|----------|
| Սկզբունք երկրագործութեան , Ա . . .                             | 7        |
| — Բ . Ընդհանուր գիտելիք . . .                                  | 26       |
| — Գ . Բոյսերու վրայ . . .                                      | 38       |
| — Դ . Գետնի ու հողերու վրայ . . .                              | 57       |
| — Ե . Հողին տարբերք և զանազան տեսակները . . .                  | 87       |
| — Զ . Հողին ազդեցութիւնը բուսոց վրայ . . .                     | 117      |
| — Է . Հողերը լաւցընելու հնարքներ . . .                         | 168      |
| — Ը . Օգի ու կլիմայի վրայ . . .                                | 149      |
| — Թ . Պարարտութեան վրայ . . .                                  | 185      |
| — Ժ . Բուսոց աճումը շուտցընողնիւթեր . . .                      | 214      |
| — ԺԱ . Գետինը հերկելու գործիքներուն վրայ . . .                 | 231      |
| — ԺԲ . Հերկելու վրայ . . .                                     | 248      |
| — ԺԳ . Երկրագործութեան մէջ գործածուած կենդանիներուն վրայ . . . | 249      |
| — ԺԴ . Հունտ ցանելու վրայ . . .                                | 296      |
| — ԺԵ . Արմախներ մշակելու վրայ . . .                            | 327      |
| — ԺԶ . Ընդհանրական մշակելու վրայ . . .                         | 341      |
| — ԺԷ . Գետնախնձոր մշակելու վրայ . . .                          | 341      |
| — ԺԸ . Ծակնդէղի նման բոյսերը մշակելու վրայ . . .               | 369      |
| — ԺԹ . Կաղամբ մշակելու վրայ . . .                              | 360      |
| — Ի . Վարուցանի կարգին վրայ . . .                              | 372      |
| Թ/Թեհի . . .                                                   | 7        |
| Ծակնդէղէ շաքար հանելու վրայ . . .                              | 27       |
| Ծակնդէղին օգուտներն ու գործածութիւնը . . .                     | 72       |
| Բամբակին պատմութիւնը և մշակութիւնը . . .                       | 118      |
| Պտուղը շուտով հասցընելու հնարք . . .                           | 120      |
| Վուշին կամ ք/Թանին մշակութիւնը . . .                           | 135      |
| Չորս եղանակները գուշակելու նշաններ . . .                       | 150      |
| Կանեփ . . .                                                    | 194      |
| Դեղձը երկայն ատեն պահելու հնարք . . .                          | 197      |
| Սեխը ինչուան դեկտեմբեր և յունուար ամիսները պահելու հնարք . . . | 197      |
| Ծառերը քաղցկեղն տեսակ հիւանդութենէ ազատելու հնարք . . .        | 249      |
| Արմախներու վրայ . — Զորեն . . .                                | 261, 296 |
| Երկիր պարարտացընելու նոր նիւթ . . .                            | 359      |

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| Առողջութեան ընդհանուր կանոններ . . .               | 58  |
| Ջրավախութեան գէմ նոր դեղ . . .                     | 40  |
| Ջրին մէկքանի առողջարար յատկութիւններուն վրայ . . . | 55  |
| Պղնձի ժանգով թունաւորուածին դեղ . . .              | 153 |
| Տղաքը օրոցքին մէջ կապկրպելուն վնասները . . .       | 216 |
| Կատաղած շան խածուածքին դեղ . . .                   | 218 |

|                                       |     |
|---------------------------------------|-----|
| Գթէն վաղած արիւնը բռնելու հնարք . . . | 218 |
| Ռնգաբուժութիւն . . .                  | 270 |
| Օղի ու ցքի խմելուն վնասները . . .     | 373 |

ԱՐՈՒԵՍՏ , ԳԻՏՏ

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| Գիր սորվելու դիւրին կերպ . . .                                | 9   |
| Ո՛ր և իցէ մետաղ մաքրելու ու փայլեցընելու հնարք . . .          | 39  |
| Նոր տեսակ աղէկ շաղախ շէնքի համար . . .                        | 75  |
| Ոսկէզօծելու ու արծաթազօծելու կերպ . . .                       | 121 |
| Մետաքսեղէններու և սուտ ծաղկներու համար առաձգական վերնիճ . . . | 124 |
| Սուտ գոհար շինել . . .                                        | 137 |
| Արգեստան ջրհոր . . .                                          | 170 |
| Ապահովութեան լապտեր . . .                                     | 186 |
| Ծառերու թրթուրները ջարդելու դեղ . . .                         | 187 |
| Փաքֆոն կամ Լէհի արծաթ . . .                                   | 197 |
| Կենդանիներուն մորթը փայլեցընելու հնարք . . .                  | 198 |
| Երկաթէ տներ . . .                                             | 215 |
| Դայլ որսալու հնարքներ . . .                                   | 233 |
| Բնաւածական ծանրաչափ . . .                                     | 237 |
| Ծանձերը ջարդելու հնարք . . .                                  | 237 |
| Ծարպ հալեցընելուն կերպը . . .                                 | 264 |
| Մեղրամոմ . . .                                                | 307 |
| Խահուէ . . .                                                  | 330 |
| Թէ մարդիկ ինչուան հիմա ինչփորձեր ըրեր են թուելու համար . . .  | 342 |

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԻ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

|                                              |          |
|----------------------------------------------|----------|
| Հին և նոր տոմարներու վրայ . . .              | 12       |
| Փրիգերիկոս Բ , Բրուսաց Թագաւորը . . .        | 28       |
| Դեմոսթենէս . . .                             | 107      |
| Զանգակ . . .                                 | 121      |
| Անգղիացւոց ընթերցասիրութիւնը . . .           | 127      |
| Թորվալտսէն քանդակագործ . . .                 | 143      |
| Պապեր շահ . . .                              | 154      |
| Հսկայ . . .                                  | 156      |
| Մորուք ու մաղ ձգելու սովորութիւն . . .       | 159      |
| Նեւտոն . . .                                 | 189      |
| Գլխարկ . . .                                 | 207      |
| Հիւմայուն . . .                              | 218      |
| Գաճաճ . . .                                  | 223      |
| Ֆենելոն . . .                                | 250      |
| Վան Ամպուրկ . . .                            | 266      |
| Մուսիայ . . .                                | 268      |
| Էքսէր շահ . . .                              | 279      |
| Ֆրանքլին . . .                               | 311, 334 |
| Զիհանկիր . . .                               | 345      |
| Կոյրերու և կուրանոցներու վրայ տեղեկուի . . . | 360      |

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

|                                                     |    |
|-----------------------------------------------------|----|
| Դամասկոս . . .                                      | 10 |
| Գարայիմ ըսուած Հրէից վրայ համառօտ տեղեկութիւն . . . | 30 |
| Վէսթմինսթրի եկեղեցին . . .                          | 40 |

|                                                                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Պատկեր քաղաքական վեճակի 1843 ամին . . .                                                                           | 42  |
| Եւրոպայի հիմնական թագաւորներուն տա-<br>րիքը . . . . .                                                             | 45  |
| Էպսամպօլի կռատունը . . . . .                                                                                      | 60  |
| Նինուէի աւերակները . . . . .                                                                                      | 126 |
| Ամենագից մեհեան . . . . .                                                                                         | 88  |
| Տրեզուա . . . . .                                                                                                 | 140 |
| Կապուտակ այր . . . . .                                                                                            | 142 |
| Աղինելի ու Կարիզէնտի աշտարակները . . .                                                                            | 187 |
| Մոսքուա . . . . .                                                                                                 | 199 |
| Թէյցամաք ու ջրոտ երկիրները մարդու մտա-<br>ւորական կարողութեանը կամ խելքին<br>վրայ ինչ ազդեցութիւն ունին . . . . . | 237 |
| Թունուղ . . . . .                                                                                                 | 267 |
| Ասպահան . . . . .                                                                                                 | 298 |
| Չանգակատուններու վրայ . . . . .                                                                                   | 312 |

## ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ,

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՆԴԷՍ, ԽՆԴԻՐ ԷՆ.

|                                                                               |               |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Հայկ . . . . .                                                                | 75            |
| Պօղոս Պէյ Եոսուփեան . . . . .                                                 | 90            |
| Արամ . . . . .                                                                | 105           |
| Տեղեկութիւն խրմու Հայոց վրայ . . . . .                                        | 173, 300      |
| Յառաջագիմութիւն ազգային . . . . .                                             | 201, 281, 314 |
| Տիգրան Ա . . . . .                                                            | 220           |
| Տարեկան հանգէս տօնի սրբոց թարգման-<br>չացի մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ . . . . . | 271           |
| Ռաֆայէլեան վարժարանին պարգևաբաշ-<br>խութիւնը . . . . .                        | 319           |
| Հայոց լեզուին հնութիւնը . . . . .                                             | 332           |

Հանճար և բարք հայաստանեայց . . . . . 347, 365

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՐԱՏ, ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ԷՆ.

|                                            |          |
|--------------------------------------------|----------|
| Ճշմարիտ ազգասիրութեան փորձ և յորդոր . .    | 31       |
| Առակաւոր խօսք . . . . .                    | 32       |
| Բարոյական 64, 144, 288, 304, 320, 352, 368 |          |
| Նախապաշարման վրայ . . . . .                | 96       |
| Առողորդապաշտութիւն . . . . .               | 110, 191 |
| Կենդանեաց վրայ դուր ջուշընէլ . . . . .     | 127      |
| Վոշինկ(թոնին առածները . . . . .            | 239      |
| Կասկած և զրպարտութիւն . . . . .            | 253      |
| Ճամբորդ . . . . .                          | 286      |
| Սպանիացւոց առակներ . . . . .               | 352      |
| Գիրք կարգալու կերպ . . . . .               | 374      |
| Երջանկութեան պատճառները . . . . .          | 375      |
| Խնայութեան վրայ . . . . .                  | 375      |
| Պատմութիւն . . . . .                       | 378      |

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱԿ, ԷՆ.

|                             |          |
|-----------------------------|----------|
| Նոր տարի . . . . .          | 15       |
| Եւրիպիդէս . . . . .         | 46       |
| Առակ . . . . .              | 208, 320 |
| — Աղուէս և խաղող . . . . .  | 272      |
| — Երաժիշտք . . . . .        | 288      |
| Բանաստեղծութիւն . . . . .   | 303      |
| Վերտառութիւն . . . . .      | 240      |
| Տարւոյի վերջի օրը . . . . . | 379      |
| Յայտարարութիւն . . . . .    | 287      |